NILS WAHL
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. szeptember 11.[1]

C-378/17. sz. ügy

The Minister for Justice and Equality,
The Commissioner of An Garda Síochána
kontra
The Workplace Relations Commission;
a következők részvételével:
Ronald Boyle,
Brian Fitzpatrick,
Gerard Cotter

(a Supreme Court [legfelsőbb bíróság, Írország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Meghatározott ügyekben az előterjesztett panasz jellege alapján a hatáskör két szerv között történő megosztására vonatkozó szabály – Munkavégzéssel kapcsolatos hátrányos megkülönböztetés miatti panaszok –Jogszabály által létrehozott szerv korlátozott hatásköre – Az uniós joggal ellentétes nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzését igénylő ügyek elbírálására való hatáskör hiánya – Az uniós jog elsőbbsége – Teljes érvényesülés – A tagállamok eljárási autonómiája – Egyenértékűség és tényleges érvényesülés”

1. Mik a tagállamok eljárási autonómiájának korlátai? Vagy pontosabban: az uniós jog elsőbbségének elve milyen mértékben korlátozza a tagállamokat abban, hogy egy adott jogterületen az (alkotmányos) hatásköri szabályokat alkalmazzák? A jelen ügyben a Supreme Court (legfelsőbb bíróság, Írország) lényegében ezt a kérdést terjesztette a Bíróság elé.

2. Konkrétabban az a kérdés, hogy összeegyeztethető-e az uniós jog elsőbbségének elvével az olyan szabály, amely meghatározott ügyekben megosztja a hatáskört a High Court (felsőbíróság, Írország) és egy jogszabály által létrehozott szerv, a Workplace Relations Commission (munkahelyi viszonyok bizottsága, a továbbiakban: WRC) között.

3. Az előterjesztett panasz jellegétől függ, hogy az ügy elbírálására mely szerv rendelkezik hatáskörrel. Míg a WRC általános hatáskörrel rendelkezik a 2000/78/EK irányelven[2] és az irányelvet átültető nemzeti szabályozáson alapuló, munkavégzés területén alkalmazott egyenlő bánásmóddal kapcsolatos ügyekben előterjesztett panaszok elbírálására, nincs hatásköre az olyan ügyek elbírálására, amelyek esetében (az elsődleges vagy másodlagos) nemzeti szabályozás valamely rendelkezésének alkalmazását kellene mellőzni ahhoz, hogy a panasz eredményes lehessen. Ezzel szemben a nemzeti jog alkalmazásának mellőzését igénylő ügyekben a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos jogorvoslat a High Courttól (felsőbíróság) kérhető.

1 Eredeti nyelv: angol.

2 A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i tanácsi irányelv (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.).

4. A jelen ügyben a Bíróság elé terjesztett kérdés megválaszolása a Simmenthal ügyben hozott alapvető jelentőségű ítéletéből[3] eredő ítélkezési gyakorlat mögött meghúzódó alapgondolat vizsgálatát igényli. Ehhez a Bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az uniós jog elsőbbségének alkotmányos elve alapján, és ebből következően az uniós jog teljes érvényesüléséhez szükség van-e arra, hogy a WRC-hez hasonló szerv hatáskörrel rendelkezzen a nemzeti szabályozás esetleges mellőzésével járó ügyekben akkor is, ha rendelkezésre áll olyan alternatív eljárás, amely a kérdést előterjesztő bíróság megállapítása szerint megfelel az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

5. A 2000/78 irányelv a foglalkoztatással és a munkavégzéssel összefüggésben az egyenlő bánásmódra vonatkozó szabályokat határoz meg. Az irányelv célja annak 1. cikkével összhangban a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem és az egyenlő bánásmód elvének a tagállamokban történő megvalósítása.

6. A 3. cikk meghatározza az irányelv hatályát. E cikk értelmében:

„(1) A Közösségre átruházott hatáskörök korlátain belül ezt az irányelvet minden személyre alkalmazni kell, mind a köz-, mind a magánszféra vonatkozásában, beleértve a köztestületeket [helyesen: állami szerveket] is a következőkre tekintettel:

a) a munkavállaláshoz, önálló vállalkozáshoz, a foglalkozáshoz való hozzájutás feltételei, beleértve a kiválasztási és toborzási [helyesen: felvételi] feltételeket, bármely tevékenységi ágban és a szakmai hierarchia minden szintjén, beleértve az előmenetelt is;

[…]”

7. A 2000/78 irányelv II. fejezete a jogorvoslattal és végrehajtással foglalkozik. Az irányelv 9. cikkének (1) bekezdése a jogvédelemre vonatkozik. E cikk a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy az irányelv által előírt kötelezettségek betartatására szolgáló jogi és/vagy közigazgatási eljárások – beleértve az általuk megfelelőnek tartott egyeztetési eljárásokat – minden olyan személy számára hozzáférhetőek legyenek, akik úgy érzik, hogy az egyenlő bánásmód elve alkalmazásának elmulasztása miatt őket sérelem érte, még akkor is, ha az a jogviszony, amelyben a feltételezett hátrányos megkülönböztetés történt, már nem áll fenn.”

B. A nemzeti jog

1. Az alkotmány

8. A Bunreacht na hÉireann (Írország alkotmánya; a továbbiakban: alkotmány) 34. cikke szerint:

„(1) Az igazságszolgáltatást az ezen alkotmányban meghatározott módon kinevezett bírák jogszabály által létrehozott bíróságokon – jogszabály által előírt rendkívüli esetek korlátozott körét kivéve – nyilvánosan látják el.

3 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49.

(2) A bíróságok:

i. elsőfokú bíróságok;

ii. fellebbviteli bíróság;

iii. végső fokon eljáró bíróság.

(3) 1° Az elsőfokú bíróságok közé tartozik a valamennyi polgári és büntetőjogi ügy, valamint jogi és ténybeli kérdés elbírálására általános és eredeti hatáskörrel rendelkező High Court (felsőbíróság).

2° E cikk eltérő rendelkezése hiányában a High Court (felsőbíróság) hatásköre kiterjed minden jogszabály érvényességének a jelen alkotmány rendelkezéseire tekintettel történő vizsgálatára, és ilyen kérdés a jelen alkotmány e cikke vagy valamely más cikke alapján létrehozott bíróság elé – a High Court (felsőbíróság), a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság) vagy a Supreme Court (legfelsőbb bíróság) kivételével – (kérelem, érv formájában vagy egyéb módon) nem terjeszthető."

9. Az alkotmány 37. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A jelen alkotmány egyetlen rendelkezése sem zárja ki, hogy jogszabály valamely személyt vagy szervet felhatalmazzon arra, hogy korlátozott mértékű igazságszolgáltatási jellegű feladatköröket és jogköröket gyakoroljon nem büntetőjogi ügyekben azzal, hogy ilyen felhatalmazást a jelen alkotmány alapján kinevezett bíró vagy annak alapján létrehozott bíróság nem kaphat."

2. A releváns, munkavégzésre vonatkozó szabályozás

10. Írországban az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmát az Employment Equality Acts (egyenlő bánásmódról szóló törvények)[4] rögzítik.

11. A WRC (korábban Equality Tribunal [egyenlő bánásmód hatóság, Írország]) olyan kvázibírósági szerv, amelyet hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó panaszok kivizsgálására, tárgyalására és elbírálására hoztak létre.[5] Az Employment Equality Acts (egyenlő bánásmódról szóló törvények) releváns rendelkezései értelmében a WRC kártérítésként az elmaradt díjazás megfizetésére kötelezhet, azonos díjazás fizetésére, a hátrányos megkülönböztetés miatti kártérítésre, egyenlő bánásmód alkalmazására, jogsértés megszüntetésére kötelezhet, és a munkáltatót – kártérítés megfizetése mellett vagy anélkül – a panaszos munkakörébe való visszahelyezésére kötelezheti.

12. A Garda Síochána regulations[6] (Garda Síochána rendeletek) értelmében a nemzeti rendőrség állományába újoncként kizárólag – a felvételhez kapcsolódó álláshirdetés országos napilapban történő első megjelenése hónapjának első napján – 18. életévüket betöltött, de a 35. életévüket még el nem ért személyek vehetők fel.

4 A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban levő ügy szempontjából releváns jogszabályok Employment Equality Acts 1998 to 2004 (az 1998 és 2004 között hatályos, a munkavégzés területén alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló törvények) és azt követő módosítások.

5 A Workplace Relations Act, 2015 (a munkahelyi viszonyokra vonatkozó 2015. évi törvény) eredményeként az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) feladatköreit mostanra lényegében átruházták a WRC–re.

6 A Garda Síochána (Admissions and Appointments) (Amendment) Regulations, 2004 (a Garda Síochánába való felvételről és kinevezésről szóló 2004. évi módosító rendeletek (az S. I. 2004. évi 749. száma).

II. A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13. 2005 és 2007 között Ronald Boyle, Brian Fitzpatrick és Gerard Cotter (a továbbiakban: érdekelt felek) újoncként való felvételre jelentkeztek az An Garda Síochána (nemzeti rendőrség, Írország) állományába. Felvételüket arra hivatkozással tagadták meg, hogy a Garda Síochána regulations (a Garda Síochána-ról szóló rendeletek) értelmében az újoncként való felvétel felső korhatára 35 év (a továbbiakban: életkori korlátozás).

14. Az érdekelt felek az elutasítással szemben az Employment Equality Acts (egyenlő bánásmódról szóló törvények) alapján panaszt terjesztettek az (akkori) Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) elé. Előadták, hogy az életkori korlátozás az életkoron alapuló foglalkoztatásra tekintettel hátrányosan megkülönböztető jellegű bánásmódnak minősül.

15. Az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) – megnevezése ellenére – nem bíróság, hanem törvény által létrehozott szerv. A munkavégzés területén alkalmazott egyenlő bánásmóddal kapcsolatos panaszok elbírálására 2015-ig rendelkezett hatáskörrel. Ezt követően az Equality Tribunalra (egyenlő bánásmód hatóság) ruházott hatáskört a WRC vette át.

16. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az alkotmány 34. cikke (3) bekezdésének 2º. pontja a nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzésére vonatkozó hatáskört a bíróságok részére tartja fenn. Következésképpen az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) és annak jogutódjaként WRC – mint törvény által létrehozott szervek – nem rendelkeznek hatáskörrel olyan ügyek elbírálására, amelyekben a hatékony jogorvoslat nemzeti vagy uniós jog alapján a nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzését tenné szükségessé.

17. Az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) előtti eljárásban a Minister for Justice and Equality (igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszter, Írország; a továbbiakban: miniszter) felhozta a hatáskör kérdését. Mivel az érdekelt felek úgy vélték, hogy az életkori korlátozás ellentétes a 2000/78 irányelvvel és az irányelvet átültető Employment Equality Actsszel (a munkavégzés területén alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló törvények), a panaszok a nemzeti szabályozás egyik elemének, az életkori korlátozás alkalmazásának mellőzésére irányuló kérelemnek minősültek. A miniszter – arra hivatkozással, hogy az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) nem rendelkezik hatáskörrel a nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzésére – kérte az Equality Tribunalt (egyenlő bánásmód hatóság), hogy – az ügy érdemében való döntés meghozatala előtt – előzetes kérdésként bírálja el a hatáskör kérdését.

18. Az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) ezt a kérelmet elutasította. Ehelyett 2008. június 11-re tárgyalást tűzött ki, amelyen a mind a hatáskör kérdésével, mind pedig az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetéssel összefüggő érdemi kérdésekkel foglalkozott.

19. Mivel az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) a hatásköri kérdés előzetes kérdésként történő elbírálását elutasította, a miniszter bírósági felülvizsgálatot kezdeményezett a High Court (felsőbíróság) előtt.

20. Először is a miniszter kérte, hogy a High Court (felsőbíróság) az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) számára tiltsa meg az érdekelt felek panaszainak vizsgálatát. Másodszor a miniszter kérte, hogy a High Court (felsőbíróság) állapítsa meg, hogy az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) nem rendelkezik hatáskörrel a panaszok elbírálására.

21. A High Court (felsőbíróság) 2009. február 17-én úgy határozott, hogy a nemzeti jog alapján az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) nem rendelkezik hatáskörrel olyan eljárásra, amely jellegéből adódóan az olyan nemzeti szabályozás érvénytelenné nyilvánítására vagy alkalmazásának mellőzésére vonatkozó hatáskört feltételez, mint az életkori korlátozás.

22. Az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) ezen döntés ellen fellebbezést nyújtott be a Supreme Courthoz (legfelsőbb bíróság). Amikorra az ügy a Supreme Court (legfelsőbb bíróság) elé került, az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) átalakult WRC-vé.

23. A Supreme Court (legfelsőbb bíróság) 2017. június 15-én ítéletet (a továbbiakban: 2017. június 15-i ítélet) hozott.[7] A Supreme Court (legfelsőbb bíróság) helybenhagyta a High Court (felsőbíróság) által levont következtetést, amelynek értelmében a WRC a nemzeti jog alkalmazásának mellőzésére nem rendelkezik hatáskörrel. A Supreme Court (legfelsőbb bíróság) mindazonáltal ezt kiegészítette azzal, hogy ezzel szemben a High Court (felsőbíróság) elé kell terjeszteni azokat az ügyeket, amelyek rendszerint a WRC hatáskörébe tartoznak, de amelyekben előfordulhat, hogy e közigazgatási szerv nemzeti vagy uniós jog alapján köteles a nemzeti szabályozás alkalmazását mellőzni.

24. A kérdést előterjesztő bíróság – mivel kétségei merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a hatáskör jogszabály által létrehozott szerv és bíróság közötti ilyen megosztása összeegyeztethető-e az uniós joggal – úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Amennyiben

a) jogszabály egy többek között arra vonatkozó általános átruházott hatáskörrel rendelkező szervet hoz létre, hogy biztosítsa az [uniós] jog érvényesülését egy meghatározott területen; és

b) a nemzeti jog előírja, hogy egy ilyen szervnek nincs hatásköre az ügyek azon kisszámú csoportjában, amikor a hatékony jogorvoslat a nemzeti vagy az [uniós] jog alapján a nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzését teszi szükségessé; és

c) a megfelelő nemzeti bíróságoknak [hatáskörük] van arra, hogy meghozzanak bármilyen olyan határozatot, amellyel a nemzeti szabályozás alkalmazását mellőzik, amelyre a szóban forgó [uniós] jogi rendelkezéssel való összhang biztosítása érdekében van szükség; hatáskörük van arra, hogy olyan ügyekben eljárjanak, amelyekben ilyen jogorvoslatra szükség van; valamint hatáskörük van arra, hogy az [uniós] jog által előírt jogorvoslatot biztosítsanak és amennyiben a bíróságok által biztosított jogorvoslattal kapcsolatban a [Bíróság] ítélkezési gyakorlatának megfelelően azt állapították meg, hogy összhangban áll az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével

az érintett, jogszabály által létrehozott szervet mindazonáltal úgy kell-e tekinteni, hogy [hatásköre] van egy arra vonatkozó panasz elbírálására, hogy a nemzeti szabályozás sérti a vonatkozó [uniós] jogot, és a panasz eredményessége esetén arra, hogy ezen szabályozás alkalmazását mellőzze annak ellenére, hogy a nemzeti jog a hatáskört minden esetben – a szabályozás érvényességével szemben bármilyen alapon benyújtott, illetve a szabályozás alkalmazásának mellőzésére irányuló kifogásokat is ideértve – az alkotmány alapján létrehozott bíróságra ruházza a szóban forgó szerv helyett?”

25. Írásbeli észrevételeket a miniszter és a Commissioner of An Garda Síochána (a nemzeti rendőrség rendőrfőkapitánya, Írország), Írország, a WRC, az elsőként és harmadikként megnevezett érdekelt felek, a cseh kormány és az Európai Bizottság nyújtott be. A cseh kormány kivételével e felek a 2018. június 5-én megtartott tárgyaláson szóbeli észrevételeket is előterjesztettek.

7 A kérdést előterjesztő bíróság a 2017. június 15-i előzetes döntéshozatalra utaló határozat mellett ugyanis ugyanazon a napon egy másik ítéletet (Minister for Justice, Equality and Law Reform és társai kontra The Workplace Relations Commission, [2017] IESC 43) is hozott, amelyben a WRC hatáskörének kérdését a nemzeti jog szempontjából bírálta el. Ez utóbbi ítéletben a kérdést előterjesztő bíróság bizonyos uniós jogi kérdésekkel is foglalkozott. Különösen azt vizsgálta meg, hogy a WRC és a High Court (felsőbíróság) közötti hatáskörmegosztás megfelel-e az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének.

III. Elemzés

26. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vizsgálatát megelőzően röviden foglalkozom a cseh kormány által felvetett elfogadhatósági kérdéssel.

A. Az elfogadhatóságról

27. A cseh kormány írásbeli észrevételeiben amellett érvel, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatatlannak kell nyilvánítani. A cseh kormány álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróság nem jelölte meg, hogy a 2000/78 irányelv mely rendelkezésével lehet ellentétes a nemzeti szabályozás: ezzel szemben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megfogalmazása annyira általános, hogy semmilyen összefüggésben nincs az irányelvvel vagy az uniós jog más rendelkezéseivel.

28. Ez tényleg igaz. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kérelem elfogadhatatlan.

29. A Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolását kizárólag abban az esetben tagadja meg, ha nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése nem függ össze a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hatékonyan megválaszolja. [8]

30. A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból egyértelműen kiderül, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés nem az életkori korlátozásnak (vagy a szóban forgó hatásköri szabálynak) a 2000/78 irányelv konkrét rendelkezésével való összeegyeztethetőségére vonatkozik. A Bíróságnak inkább az irányelv egyes rendelkezésein túlmutató elvi kérdést kell megválaszolnia. A fent említetteknek megfelelően az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés arra vonatkozik, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal az olyan (alkotmányos) szabály, amely a benyújtott panasz jellege alapján meghatározott ügyekben megosztja a hatáskört a WRC – mint jogszabály által létrehozott szerv – és a High Court (felsőbíróság) között.

31. Emellett az előzetes döntéshozatalra utaló határozat tartalmazza azokat a ténybeli és jogi elemeket is, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést hatékonyan megválaszolja. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat azt is egyértelműen bemutatja, hogy a probléma miért nem hipotetikus jellegű és miért függ össze a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügy tényállásával.

32. Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Az ügy érdeméről

33. A kérdést előterjesztő bíróság – annak eldöntése során, hogy a WRC rendelkezik-e hatáskörrel olyan ügyekben, amelyekben a hatékony jogorvoslat nemzeti vagy uniós jog alapján a nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzését teszi szükségessé – megállapította, hogy az ír alkotmányjog értelmében az elsődleges vagy másodlagos jogszabályi rendelkezés alkalmazásának mellőzése vagy megsemmisítése főszabály szerint a rendesbíróságok előjoga.

34. Ezt azzal indokolta, hogy – az uniós jog eltérő rendelkezésének hiányában – a hatásköri szabályokat az alkotmány 34. cikkében rögzített azon alapvető követelmény tükrében kell értelmezni, amely szerint az igazságszolgáltatás az alkotmány alapján létrehozott bíróságokon történjen.

8 Lásd többek között: 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

35. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság azt is megjegyezte, hogy az alkotmány 37. cikkének (1) bekezdése kivételesen lehetővé teszi, hogy egy személyt vagy szervet jogszabály felhatalmazzon arra, hogy „korlátozott mértékű igazságszolgáltatási jellegű feladatköröket és jogköröket” gyakoroljon nem büntetőjogi jellegű ügyekben. Az ír jog alapján tehát jogszabály által létrehozott szerv számára jogszabály korlátozott igazságszolgáltatási jellegű jogköröket biztosíthat.

36. A WRC ilyen, korlátozott igazságszolgáltatási jellegű feladatköröket ellátó, jogszabály által létrehozott szerv. A panaszosoknak az Employment Equality Actsszel (egyenlő bánásmódról szóló törvények) összhangban a munkavégzéssel kapcsolatos hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó panaszt elbírálás céljából első fokon a WRC elé kell terjeszteniük.[9] Közelebbről, a WRC a munkavégzésre, egyenlő bánásmódra és egyenlőségre vonatkozó szabályozás (munkáltatók és szolgáltatók általi) megsértésével kapcsolatos panaszokat és az e szabályozás alapján fennálló jogosultságokkal összefüggő jogvitákat bírál el. A WRC főigazgatója a panasz WRC elé terjesztését követően először megvizsgálja, hogy az ügy az érdekelt felek közötti közvetítés céljából közvetítő elé utalható-e. Amennyiben az ügyben közvetítés nem kezdeményezhető, a főigazgató a panaszt döntéshozatal céljából elbíráló elé utalja.[10]

37. A kérdést előterjesztő bíróság az elé terjesztett hatásköri kérdéssel összefüggésben a 2017. június 15-i ítéletében megállapította, hogy a nemzeti jog értelmében a WRC nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a nemzeti szabályozás valamely rendelkezésének alkalmazását mellőzze. Ezt azzal indokolta, hogy a WRC számára jogszabály ilyen hatáskört nem biztosít. A kérdést előterjesztő bíróság azt is megállapította, hogy hallgatólagosan ilyen hatáskör nem jöhet létre.

38. A kérdést előterjesztő bíróság tehát megállapította, hogy az ír jogrend alkotmányos követelményeinek tükrében a nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzését szükségessé tevő ügyek főszabály szerint nem tartoznak a WRC hatáskörébe. A panaszosoknak a kérelmeiket a WRC helyett közvetlenül az ilyen ügyek elbírálására hatáskörrel rendelkező High Courtnak (felsőbíróság) kell címezniük.

39. A WRC és a High Court (felsőbíróság) közötti hatáskörmegosztás azon alapul, hogy az állítólagos hátrányos megkülönböztetés orvoslásához milyen potenciális jogorvoslatra van szükség. Pontosabban, a WRC *nem* rendelkezik hatáskörrel az adott panasz elbírálására, ha a szóban forgó ügy az elsődleges vagy másodlagos nemzeti szabályozás rendelkezése alkalmazásának mellőzését teszi szükségessé (a panasz eredményessége esetén).

40. A High Court (felsőbíróság) az ilyen ügyek elbírálására kizárólagos hatáskörrel rendelkezik. Ennélfogva az érdekelt felekhez hasonló panaszosoknak – akiket álláspontjuk szerint valamely jogi eszköz hátrányosan érint (vagy akiknek a panasza egyébként a nemzeti jog alkalmazásának mellőzését igényli) – „bírósági felülvizsgálati eljárást” kell kezdeményezniük a High Court (felsőbíróság) előtt, hogy a felsőbb rendű jogszabállyal (jelen ügyben a 2000/78 irányelvvel) ellentétesnek tekintett nemzeti jogi rendelkezés alkalmazásának mellőzése révén jogorvoslatban részesüljenek.

41. Összeegyeztethető-e azonban az uniós joggal a WRC és a High Court (felsőbíróság) közötti hatáskörmegosztás?

42. Az előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztett e kérdés egyértelműen a tagállamok eljárási autonómiájának korlátait érinti. A kérdés megválaszolásához azonban mindenekelőtt az uniós jog elsőbbségének alkotmányos elvét és – annak szerves részeként – a tagállam valamennyi szervének arra vonatkozó kötelezettségét kell megvizsgálni, hogy az uniós jog teljes érvényesülésének saját hatáskörén belül biztosítsa.

9 A nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés kivételt képez e szabály alól: a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos ügyekben a panaszos közvetlenül a Circuit Courthoz (körzeti bíróság, Írország) is *fordulhat*.

10 Lásd: https://www.workplacerelations.ie/en/Complaints_Disputes/Adjudication/ (letöltés napja: 2018. július 5.).

43. Mielőtt rátérnék ezekre a kérdésekre, előzetesen hangsúlyozni kell, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével kifejezetten nem kéri a Bíróságtól az eljárási autonómia elvének, valamint az ebből következő egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvének értelmezését. Épp ellenkezőleg, a kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján már megállapította, hogy a hatásköri szabály megfelel ezen elveknek. A Supreme Court of Ireland (Írország legfelsőbb bírósága) ezért lényegében arra vár választ a Bíróságtól, hogy a hatásköri szabály – *az említett elveknek való megfelelés ellenére* – ellentétes-e az uniós joggal.

44. Figyelembe véve, hogy az EUMSZ 267. cikk értelmében az előzetes döntéshozatali eljárásban a Bíróság és a nemzeti bíróságok között a hatáskörök megoszlanak, álláspontom szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést (mindenekelőtt) ennek alapján kell megvizsgálni.

1. Az elsőbbség elve és a tagállamok eljárási autonómiája közötti összefüggésről

45. Bizonyára lehetséges, hogy a valamely rendelkezés alkalmazásának mellőzése és megsemmisítése közötti különbségtétel valójában hipotetikus jellegű. Az is igaz lehet, hogy a két cselekmény között az adott belső jogrendszer szempontjából nincs valódi különbség.[11] Mindazonáltal uniós jogi szempontból fontos különbséget tenni a nemzeti jog valamely rendelkezése alkalmazásának (az uniós jogba ütközése okán) *egyedi ügyben* történő mellőzése és a szóban forgó rendelkezés megsemmisítésére vonatkozó kötelezettség között, amely tágabb értelemben azzal a joghatással jár, hogy az adott rendelkezés (visszamenőlegesen vagy a jövőre nézve) semmilyen módon nem érvényes.

46. Az elsőbbség alkotmányos elvét megállapító, és a bíróságoknak, valamint a közigazgatási szerveknek az uniós jog teljes érvényesülésében játszott szerepét kiemelő Simmenthal ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat e különbségtételen alapul.[12] E különbségtétel alapját az uniós jogrendszer olyan decentralizált felépítése képezi, amelynek keretében az egyes tagállamok feladata annak meghatározása, hogy az uniós jogból eredő jogok megsértése miatt jogorvoslat milyen úton kérhető és – ami még fontosabb – mely intézmények rendelkeznek felhatalmazással a jogi szabályozás megsemmisítésére (vagy érvénytelenségének megállapítására).

a) Az uniós jog teljes érvényesülése biztosításának szükségességéről: az állam valamennyi szervének az uniós joggal ellentétes nemzeti jog alkalmazásának mellőzésére vonatkozó kötelezettsége

47. A Bíróság Simmenthal ítéletéből[13] eredő ítélkezési gyakorlat a jogi szabályozás alkalmazásának mellőzésére, pontosabban az állam szerveinek az uniós joggal ellentétes nemzeti jogi rendelkezések alkalmazásától való tartózkodásra irányuló kötelezettségére vonatkozik, amely a közvetlen hatály van Gend en Loos ítéletben[14] meghatározott alkotmányos doktrínájának elkerülhetetlen következménye. A Bíróság a Simmenthal ítéletben az uniós bíróságok hálózata alapjainak lerakása mellett – mint ismeretes – megállapította, hogy:

„21. *[…] [m]inden – hatáskörében eljáró – bíróságnak kötelessége a közösségi jog teljes egészében történő alkalmazása, és azon jogok védelme, amelyet az a magánszemélyek számára biztosít, adott esetben eltekintve a nemzeti jog mindazon – akár a közösségi szabályt megelőző, akár azt követő – rendelkezéseinek alkalmazásától, amelyek esetlegesen ellentétesek azzal.*

11 A 2017. június 15-i ítélet 5.3 és 5.6 pontja.

12 Lásd közelebbről: 1998. október 22-i IN. CO. GE.'90 és társai ítélet (C-10/97–C-22/97, EU:C:1998:498, 21. pont). Lásd szintén: Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok IN. CO. GE.'90 és társai egyesített ügyekre vonatkozó indítványa (C-10/97–C-22/97, EU:C:1998:228, 16–44. pont).

13 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49.

14 1963. február 5-i van Gend & Loos ítélet, 26/62, EU:C:1963:1.

22. Ennélfogva a közösségi jog természetében rejlő követelményekkel összeegyeztethetetlen lenne valamely nemzeti jogrendszer minden olyan rendelkezése, illetve minden olyan jogalkotási, közigazgatási, vagy bírósági gyakorlat, amely csökkentené a közösségi jog hatékonyságát azáltal, hogy megfosztja a közösségi jog alkalmazására hatáskörrel rendelkező bíróságot azon jogtól, hogy már az alkalmazás időpontjában minden szükséges lépést megtehessen annak érdekében, hogy a közösségi normák teljes hatékonyságának esetleges akadályát képező nemzeti jogszabályi rendelkezéseket félretegye.

23. Ilyen helyzet állna elő akkor, ha egy közösségi jogi rendelkezés és egy később elfogadott nemzeti törvény közötti ellentmondás esetén az összeütközés feloldása nem a közösségi jog alkalmazására hivatott bíróság számára lenne fenntartva, hanem egy másik, saját mérlegelési jogkörrel felruházott hatóság számára, még akkor is, ha a közösségi jog teljes hatékonyságának ilyen akadálya csak átmeneti lenne.

24. […] a közösségi jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes, akár azt követő rendelkezéseinek alkalmazásától, hogy kezdeményeznie kellene, vagy meg kellene várnia, hogy a nemzeti jogszabályt előzetesen, jogalkotási vagy bármely más alkotmányos eljárás útján megsemmisítsék."[15]

48. Másképpen megfogalmazva, a Simmenthal ítélet (más, alapvető alkotmányos jelentőségű kérdések mellett) arra vonatkozott, hogy valamely alsóbb szintű bíróság az uniós joggal ellentétes nemzeti jogi rendelkezés alkalmazását mellőzheti-e anélkül, hogy megvárná, hogy valamely felsőbb szintű bíróság e rendelkezést megsemmisítse.[16]

49. A Bíróság azonban az ezt követő ítélkezési gyakorlatában egyértelművé tette, hogy ez a kötelezettség az állam más szerveit, köztük a közigazgatási szerveket is terheli. A Bíróság a Costanzo ítéletben[17] megállapította, hogy a közigazgatási szervek az irányelvek közvetlen hatállyal bíró rendelkezéseit ugyanúgy kötelesek alkalmazni, mint a nemzeti bíróságok. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy amennyiben teljesülnek azok a feltételek, amelyek alapján magánszemélyek valamely irányelv rendelkezéseire a nemzeti bíróságok előtt hivatkozhatnak, a közigazgatás összes szerve (köztük a helyi önkormányzatok is) kötelesek e rendelkezéseket alkalmazni, és a nemzeti jog említett rendelkezésekbe ütköző rendelkezéseinek alkalmazásától tartózkodniuk kell.[18]

50. A CIF-ítélet[19] tárgyát – többek között – az olasz versenyhatóságnak az EK 81. cikk (1) bekezdésével (jelenleg az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével) ellentétes magatartást előíró vagy elősegítő nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzésére vonatkozó (vitatott) hatásköre képezte. A vizsgálat alá vont vállalkozások azzal érveltek, hogy a hatóság köteles e nemzeti szabályozást alkalmazni, és annak alkalmazását nem mellőzheti. A versenyhatóság azzal érvelt, hogy erre vonatkozó jogköre az uniós jog közvetlen hatályának és elsőbbségének elvéből ered.

51. Ebben az összefüggésben a Bíróság megismételte, hogy az uniós joggal ellentétes nemzeti szabályozás alkalmazása mellőzésének kötelezettsége az állam valamennyi szervére, köztük a közigazgatási szervekre is vonatkozik. Ez adott esetben azzal a kötelezettséggel jár, hogy meg kell tennie minden intézkedést az uniós jog hatékony érvényesülésének elősegítése érdekében.[20]

15 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 21–24. pont.

16 Ezt az ítélkezési gyakorlatot a Bíróság számos ügyben újból megerősítette. Lásd többek között: 1990. június 19-i Factortame és társai ítélet, C-213/89, EU:C:1990:257, 20. és 21. pont; 1992. június 4-i Debus ítélet, C-13/91 és C-113/91, EU:C:1992:247, 32. pont; 1993. augusztus 2-i Levy ítélet, C-158/91, EU:C:1993:332, 9. pont; 1998. március 5-i Solred ítélet, C-347/96, EU:C:1998:87, 30. pont.

17 1989. június 22-i Costanzo ítélet, 103/88, EU:C:1989:256.

18 Uo., 31–33. pont.

19 2003. szeptember 9-i CIF-ítélet, C-198/01, EU:C:2003:430.

20 Uo., 49. pont.

52. A Bíróság ezt követően rámutatott arra, hogy a nemzeti versenyhatóság feladatát képezi az EK 81. cikk betartásának biztosítása. Ez a rendelkezés – az EK 10. cikkel (jelenleg az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével) összhangban értelmezve – előírja a tagállamok számára, hogy tartózkodjanak az uniós versenyszabályokkal ellentétes rendelkezések bevezetésétől. Ezek a szabályok kevésbé érvényesülnének, ha a versenyhatóság nem állapíthatná meg valamely nemzeti rendelkezésnek az EK 81. cikkbe (és az EK 10. cikkbe) való ütközését, ebből következően pedig nem mellőzné a szóban forgó nemzeti rendelkezés alkalmazását.[21]

53. A fent említett ítélkezési gyakorlat tehát egyértelművé teszi, hogy nem releváns, hogy a nemzeti jogrendszer a szóban forgó állami szervnek biztosít-e jogkört az uniós joggal ellentétes nemzeti jogi rendelkezés alkalmazásától történő tartózkodására. Az említett szervnek mindazonáltal tartózkodnia kell az ilyen nemzeti jogi rendelkezés alkalmazásától, ha az uniós jog teljes érvényesülése érdekében ez szükséges.

54. Hangsúlyozni kell ugyanakkor, hogy a Bíróság Simmenthal ítéletben tett megállapításával összhangban ilyen kötelezettség kizárólag akkor áll fenn, ha a szóban forgó szerv (a nemzeti jog értelmében) a ráruházott *hatáskörében* jár el.[22]

55. A Bíróság különösen a nemzeti bíróságokkal kapcsolatban kifejezetten megállapította, hogy az a nemzeti bíróság, amelytől az uniós jog rendelkezéseinek alkalmazását kérik, a nemzeti jog alkalmazásának mellőzésére saját hatáskörén belül köteles. Ez a megállapítás egyrészről arra utal, hogy a Bíróság figyelembe veszi, hogy a tagállamok – saját alkotmányos hagyományaikkal összhangban – szabadon határozhatják meg saját igazságszolgáltatási és közigazgatási szervezetüket. Másrészről az említett megállapítás az uniós jogrendszer alapját együttesen képező, eltérő alkotmányos rendszerek tiszteletben tartását jelzi.

56. Végső soron az ítélkezési gyakorlat tehát biztosítani kívánja, hogy az érintett tagállam igazságszolgáltatási és/vagy közigazgatási szervezetének keretében eljáró állami szerv képes legyen megfelelően megóvni az egyén uniós jogból eredő jogait, és így az uniós jog teljes érvényesülésének garantálását.

b) A szóban forgó szerv hatáskörén belül az uniós jog teljes érvényesülése biztosításának kötelezettségéről

57. A WRC az a szerv, amelyet az ír jogalkotó a 2000/78 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével összhangban kifejezetten abból a célból jelölt ki, hogy gondoskodjon az irányelvből eredő kötelezettségek hatékony érvényesüléséről. A WRC rendszerint hatáskörrel rendelkezik a munkavégzéssel kapcsolatos hátrányos megkülönböztetéssel összefüggő panaszok elbírálására.

58. Ennélfogva azzal lehet érvelni, hogy a Bíróság által akkoriban újszerűnek számító módon a Simmenthal ítéletben bevezetett elsőbbség elve alapján a WRC-nek képesnek kell lennie arra, hogy mellőzze a nemzeti jog rendelkezéseinek (jelen ügyben az életkori korlátozásnak) az alkalmazását, ha azok álláspontja szerint ellentétesek a 2000/78 irányelvvel. A WRC, az elsőként és harmadikként megnevezett érdekelt felek és a Bizottság lényegében ezzel érvelnek.

59. Bizonyos szempontból rokonszenves ez a megoldás. Nem vagyok azonban meggyőződve arról, hogy helyes is.

21 Uo., 50. pont.

22 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 21. pont; 1990. június 19-i Factortame és társai ítélet C-213/89, EU:C:1990:257, 20. pont. Lásd még: 1998. április 10-i von Colson és Kamann ítélet, 14/83, EU:C:1984:153, 26. pont.

60. Ezen a ponton igen fontos kiemelni, hogy az uniós jog elsőbbségének – mint az önálló uniós jogrendszer alapvető elvének – alkotmányos jelentősége nem hangsúlyozható eléggé. Az uniós jog elsőbbsége alól – annak alapvető jelentősége miatt – nincs kivétel. Az elsőbbség alóli kivételek lehetővé tétele ugyanis az uniós jogrendszer tényleges alapját gyengítené meg.

61. Ennélfogva számomra világos, hogy a nemzeti jog alkalmazásának mellőzését általánosságban a bíróságokra korlátozó (alkotmányos vagy egyéb) nemzeti szabály egyértelműen ellentétes az uniós jog elsőbbségének a Bíróság által különösen a Simmenthal ítéletben és a Costanzo ítéletben megállapított elvével. Nem fér ugyanis kétség ahhoz, hogy az ilyen szabály élesen ellentétben állna a Bíróság által megállapított szabállyal, amelynek értelmében *valamennyi* közigazgatási szerv köteles az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezéseit alkalmazni, és tartózkodnia kell a nemzeti jog e rendelkezésekkel ellentétes rendelkezéseinek alkalmazásától. [23]

62. Közelebbről megvizsgálva azonban a jelen ügy a Simmenthal ítéletből eredő ítélkezési gyakorlattól különböző. Ami fontos, hogy az alapügy tárgyát képező hatásköri szabály nem kérdőjelezi meg az uniós jog elsőbbségét, ebből következően pedig az uniós jog teljes érvényesülését.

63. A jelen ügy tárgyát az a kérdés képezi, hogy az uniós jog előírja-e, hogy az ügyek adott csoportjának elbírálására melyik igazságszolgáltatási szerv rendelkezik hatáskörrel.

64. A jelen ügy eltér attól a helyzettől, amelyben a – Simmenthal ítéletben szereplőhöz hasonlóan – valamely ügy érdemi elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróság vagy – a Costanzo ítéletben szereplőhöz hasonlóan – közigazgatási határozatok meghozatalára kétségtelenül kizárólagos hatáskörrel rendelkező hatóság jogkörei az uniós jog teljes érvényesülésének biztosítására, tehát szükség esetén az uniós jog megsértésének hatékony orvoslására korlátozódnak.

65. A jelen ügy eltér a CIF-ítélet alapját képező helyzettől (a fent ismertetett helyzet egy változatától) is; vagyis a CIF-ítéletben olyan helyzetről van szó, amelyben az uniós versenyszabályok betartásának biztosításáért felelős nemzeti hatóság kifejezetten nem rendelkezik jogkörrel az említett versenyszabályokkal ellentétes nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzésére.

66. Hangsúlyozandó, hogy a jelen ügyben olyan helyzetről van szó, amelyben a – kérdést előterjesztő bíróság által értelmezett – nemzeti jog meghatározott ügyek *érdemi* elbírálására vonatkozó hatáskört megosztja a WRC és a High Court (felsőbíróság) között oly módon, hogy a szabályozás érvényességének megkérdőjelezésére vagy a szabályozás alkalmazásának mellőzésére irányuló ügyek elbírálására az utóbbinak biztosít *kizárólagos* hatáskört.

67. Álláspontom szerint ebben az igen sajátos eljárásjogi kontextusban a Simmenthal ítéletből eredő ítélkezési gyakorlattal párhuzam csak elővigyázatossággal vonható.

68. A fent említetteknek megfelelően ezen ítélkezési gyakorlat alapgondolata az uniós jog teljes érvényesülésének biztosítása, különösen pedig az, hogy az ügy elbírálására *hatáskörrel rendelkező* közigazgatási szerv vagy bíróság előtti eljárásban az egyén az uniós jogból eredő jogait illetően hatékony védelmet élvezhessen. E védelem biztosítása érdekében az állam valamennyi szervének jogkörrel kell rendelkeznie arra is, hogy tartózkodhasson a nemzeti jog valamely rendelkezésének alkalmazásától akkor is, ha a nemzeti jogrendszer erre az adott szervet nem hatalmazza fel. Az uniós jog teljes érvényesülése szempontjából problematikus lenne, ha a szóban forgó szervnek először valamely (felsőbb szintű) bíróságtól a szóban forgó rendelkezés uniós joggal való összeegyeztethetősége hiányának megállapítását vagy – még inkább – annak érvénytelenné nyilvánítását kellene kérnie.

23 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 21. pont; 1989. június 22-i Costanzo ítélet, 103/88, EU:C:1989:256, 31–33. pont.

69. A Bíróság ítélkezési gyakorlatában tehát biztosítja, hogy az uniós jog alkalmazására felkért bíróságok, valamint hatóságok az uniós jogot a *saját hatáskörükön belül* a legteljesebb mértékben alkalmazni tudják.

70. Ezzel ellentétben álláspontom szerint az ítélkezési gyakorlatban a Bíróság nem kíván beavatkozni a *hatáskör* bíróságok (és/vagy közigazgatási szervek) közötti megosztásába. Ennek alapján valamely bíróság (és ebből következően valamely közigazgatási szerv) az uniós jog teljes érvényesülésére hivatkozással nem hagyhatja figyelmen kívül a hatásköri szabályokat. Ezt lényegében az indokolja, hogy a tagállamok főszabály szerint az eljárási szabályaik – köztük az ügyek bizonyos csoportjára nézve hatáskörrel rendelkező hatóság vagy bíróság kijelölésére vonatkozó szabályok – kidolgozása terén – mindaddig, amíg az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét tiszteletben tartják – jelentős autonómiával rendelkeznek.[24]

71. Álláspontom szerint valamely közigazgatási szerv vagy bíróság az uniós jog teljes érvényesülése érdekében valamely nemzeti jogi rendelkezés alkalmazásától tartózkodni kizárólag akkor lehet köteles, ha előzetesen rögzítést nyert, hogy a szóban forgó szerv az ügy érdemi elbírálására hatáskörrel rendelkezik (vagy – tágabb értelemben – a hatóságok esetében egy adott ügyben döntést hozhat).

72. Úgy tűnik, mindegyik fél elfogadja, hogy alkotmányjogi értelemben a WRC ilyen hatáskörrel nem rendelkezik. Amennyiben a WRC-nek nemzeti jogi rendelkezés alkalmazásának mellőzésére irányuló panaszt kellene elbírálnia, már nem a saját hatáskörén belül járna el.

73. Hangsúlyozandó, hogy a kérdést előterjesztő bíróság szerint az alapügy tárgyát képező szabály *érdemi jellegű* hatásköri szabály: meghatározott ügyekben az elsőfokú eljárást illetően megosztja a hatáskört a WRC és a High Court (felsőbíróság) között. Ebből az következik, hogy az ügy elbírálására hatáskörrel rendelkező szerv a High Court (felsőbíróság) abban a sajátos ügycsoportban, amelyben a munkavégzéssel kapcsolatos hátrányos megkülönböztetéssel összefüggő panasz eredményességéhez a nemzeti jog valamely rendelkezésének alkalmazását mellőzni kell.

74. Igaz, hogy a WRC saját hatáskörében biztosítani köteles a munkavégzés területén alkalmazott egyenlő bánásmódra vonatkozó szabályozásnak – ezen belül a 2000/78 irányelvnek – való megfelelést. Mindazonáltal ezt a hatáskört a jelen ügy tárgyát képező hatásköri szabály korlátozza.

75. A jelen eljárásban nem merült fel olyan érv, hogy a WRC nem lenne képes hatékony jogorvoslatot nyújtani vagy az uniós jog teljes érvényesülését biztosítani olyan ügyekben, amelyekben hatáskörrel rendelkezik (vagyis olyan ügyekben, amelyekben a panasz lényegében – jogszabály helyett – valamely munkáltató által megvalósított hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos). A WRC egyszerűen *egyáltalán* nem rendelkezik hatáskörrel olyan esetekben, amelyekben a panasz eredményességéhez valamely szabályozás alkalmazásának mellőzésére van szükség.

76. Álláspontom szerint ez a körülmény megkülönbözteti a jelen ügyet a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlattól: ezekben az ügyekben ugyanis egyszerűen nem merül fel az a kérdés, hogy a szóban forgó szerv az ügy elbírálására rendelkezik-e hatáskörrel (vagy döntést hozhat-e egy adott kérdésben). Ehelyett mindezen említett ügyek közös nevezője az, hogy a hatáskörrel rendelkező bíróságot vagy hatóságot az uniós jog teljes érvényesülésének biztosításában nem a hatáskör hiánya, hanem a rendelkezésre álló *eszközök* korlátozták.

24 Lásd többek között: 1976. december 16-i Rewe-Zentralfinanz és Rewe-Zentral ítélet, 33/76, EU:C:1976:188, 5. pont; 1976. december 16-i Comet ítélet, 45/76, EU:C:1976:191, 13–16. pont; 1995. december 14-i Peterbroeck ítélet, C-312/93, EU:C:1995:437, 12. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2007. március 13-i Unibet ítélet, C-432/05, EU:C:2007:163, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2007. június 7-i van der Weerd és társai ítélet, C-222/05–C-225/05, EU:C:2007:318, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

77. Természetesen nagy a kísértés arra, hogy párhuzamot vonjak a CIF-ítélettel. Amint arra a Bizottság a tárgyaláson rámutatott, a CIF-ügyben az uniós versenyszabályok megsértésének orvoslására alternatív úton – a rendes bíróságoktól – is kérhetett volna az egyén jogorvoslatot. A Bíróság ítélkezési gyakorlatával összhangban az ilyen rendes bíróságoknak az uniós versenyszabályokkal ellentétes nemzeti szabályozás alkalmazásától tartózkodniuk kellett volna. Bár ilyen alternatíva elméletben létezett, a Bíróság megállapította, hogy az olasz versenyhatóságnak az uniós versenyszabályok teljes érvényesülésének biztosítása érdekében tartózkodnia kellett volna a nemzeti szabályozás alkalmazásától.

78. A jelen ügy szempontjából azonban kiemelkedő jelentőséggel bír, hogy az olasz versenyhatóságnak az uniós versenyszabályok betartásának biztosítására vonatkozó hatáskörét a nemzeti jog nem korlátozta: épp ellenkezőleg, az olasz versenyhatóság az uniós versenyjogi szabályok betartásának biztosítására (kizárólagos) hatáskörrel rendelkezett. A jelen ügyben foglaltaktól eltérően a hatóságnak az ügy érdemi elbírálására vonatkozó hatásköre nem korlátozódott meghatározott ügycsoportra. Ezt szem előtt tartva, az uniós jog teljes érvényesülésének biztosítása a CIF-ügyben valójában szükségessé tette annak lehetővé tételét, hogy az adott nemzeti versenyhatóság a nemzeti jog alkalmazását mellőzze: a szóban forgó ügyben a nemzeti versenyhatóság számára az említett jogkör hiányában nehézkes – ha nem egyenesen lehetetlen – lett volna az általa alkalmazandó uniós versenyszabályok betartásának biztosítása.

79. Nehezemre esik a jelen ügyben ehhez hasonló szükséglet fennállását megállapítani.

80. Adott esetben a nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzését igénylő panasz hatáskörrel rendelkező szerv (a High Court [felsőbíróság]) elé terjesztését követően a High Court (felsőbíróság) tartózkodhat a nemzeti szabályozás alkalmazásától, ha az megítélése szerint az uniós joggal vagy más felsőbb rendű jogszabállyal ellentétes, és az állítólagos hátrányos megkülönböztetés megszüntetéséhez szükséges bármely más jogorvoslatot biztosíthat. Rendkívül fontos hangsúlyozni azt is, hogy a panaszosok számára alternatív jogorvoslati út nem áll rendelkezésre, mivel kizárólag a High Court (felsőbíróság) rendelkezik hatáskörrel a jogi szabályozás érvényességének megtámadására vagy alkalmazásának mellőzésére irányuló panaszok elbírálására.

81. Ez az oka annak, hogy nem tudom elfogadni azt az érvet sem, amely szerint a hatásköri szabály az EUMSZ 267. cikk alkalmazásában „bíróság” jogállással rendelkező,[25] a WRC-hez hasonló szervet megakadályozza abban, hogy az uniós jogból eredő jogok hatékony védelmét biztosítsa.

82. Alaposabb vizsgálattal feltárható ezen érv gyenge pontja: a WRC nem terjeszthetett elő előzetes döntéshozatal iránti kérelmet abban az érdemi kérdésben, hogy valamely jogszabály sérti-e elsősorban a 2000/78 irányelvet, mivel az ilyen ügyek elbírálása a hatáskörén kívül esik. Ezzel ellentétben a High Court (felsőbíróság) az ügy elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságként az életkori korlátozás összeegyeztethetősége tárgyában előterjeszthetett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet.

83. A tárgyaláson viszonylagosan nagy terjedelemben került sor egy ebből következő érv megvitatására. Különösen a WRC álláspontja szerint, amennyiben a Bíróság megállapítaná, hogy a hatásköri szabály nem ellentétes az uniós joggal, a 267. cikken alapuló előzetes döntéshozatali eljárás hatékonysága komolyan veszélybe kerülne. A szóban forgó szabály megakadályozhatja, hogy a WRC teljeskörűen alkalmazza a Bíróság ítéletét, ha abban a Bíróság megállapítja, hogy az ír szabályozás valamely rendelkezése ellentétes a 2000/78 irányelvvel.

25 Az Equality Tribunal (egyenlő bánásmód hatóság) hatáskörébe tartozó ügyben előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett a Bíróság elé. Lásd: 2014. március 18-i *Z.* ítélet, C-363/12, EU:C:2014:159.

84. E tekintetben megjegyzem, hogy az említett érv azon a feltevésen alapul, hogy az ügy a WRC hatáskörébe tartozik. A felek egyike sem tudott azonban konkrét példával szolgálni olyan helyzetre, amelyben mindkét következő elem teljesül: jelesül, egyrészről az ügy a WRC hatáskörébe tartozik, mivel nem tartalmaz a nemzeti jog alkalmazásának mellőzésére irányuló kérelmet, másrészről pedig a Bíróság a WRC által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján megállapítja, hogy a nemzeti jog valamely rendelkezése összeegyeztethetetlen a 2000/78 irányelvvel.

85. Látszólag igen egyszerű oka van annak, hogy a feleknek miért esett nehezére olyan helyzetre példát felhozni, amelyben a hatásköri szabály veszélyeztetné az EUMSZ 267. cikken alapuló előzetes döntéshozatal iránti eljárás hatékonyságát: ilyen helyzet kizárólag akkor állhat elő, ha úgy kell tekinteni, hogy a WRC hatáskörrel rendelkezik vagy túlterjeszkedik a saját hatáskörén és elbírálja az ilyen panaszt.

c) Közbenső következtetés

86. Előfordulhat, hogy nyomós okok indokolják egy adott jogterületen a hatáskör különböző (igazságszolgáltatási) szervek közötti megosztását.

87. Egyre gyakoribb, hogy a mindennapi életben felmerülő konfliktusok, például fogyasztói jogviták és munkahelyi konfliktusok rendezését a bíróságoktól a közvetítésre és/vagy az ilyen jogviták gyors elbírálására (korlátozott) jogkörrel rendelkező, szakosított szervekhez „szervezik ki”.[26] Az is ugyanennyire gyakori, hogy – a WRC elbírálóinak esetéhez hasonlóan – az említett szakosított szerveknél a konfliktusok rendezésével foglalkozó személyek nem feltétlenül rendelkeznek jogi képzettséggel. Kétségtelen, hogy az ilyen típusú konfliktusokra ezek a szervek a bíróságoknál olcsóbb, gyorsabb és hatékonyabb megoldást biztosítanak.

88. Mindazonáltal nem minden jogvita rendezésére – különösen pedig a szélesebb körben jogi következményekkel járó, jelentős elvi kérdéseket felvető jogviták rendezésére nem – ezek a legmegfelelőbb szervek.

89. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint e kérdésre vonatkozó uniós szabályozás hiányában a hatáskörrel rendelkező bíróságok (vagy adott esetben közigazgatási szerv) meghatározása, az uniós jogból származó jogok védelmét a jogalanyok számára biztosító bírósági jogorvoslatokra vonatkozó eljárási szabályok kialakítása az egyes tagállamok belső jogrendjének feladata.[27] A tagállamoknak azonban minden egyes ügyben gondoskodniuk kell e jogok hatékony védelméről.[28] Másképpen megfogalmazva, az uniós jog adott területére vonatkozó hatáskör különböző szervek között megosztható, feltéve hogy a szóban forgó jogok hatékony védelme biztosított.

90. E szerveknek a saját hatáskörük keretein belül kell biztosítaniuk az uniós jog teljes érvényesülését, szükség esetén úgy, hogy tartózkodnak az uniós joggal ellentétes nemzeti jog alkalmazásától. Másképpen megfogalmazva, az uniós jog elsőbbségénél fogva valamely szerv egyszerűen nem hagyhatja figyelmen kívül a nemzeti jogban meghatározott módon a saját érdemi hatáskörét korlátozó hatásköri szabályokat.

91. Ennélfogva arra a következtetésre jutok, hogy az alapügyben tárgyát képezőhöz hasonló hatásköri szabály – amely meghatározott ügyekben a hatáskört az előterjesztett panasz alapján megosztja valamely, jogszabály által létrehozott szerv és valamely rendes bíróság között – nem sérti az uniós jog elsőbbségének elvét, és a tagállamok eljárási autonómiájának körébe tartozik.

26 Ezek az eljárások az „alternatív vitarendezés” vagy „AVR” gyűjtőfogalmába tartoznak.

27 Lásd például a fenti 24. lábjegyzetben hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, továbbá: 2008. április 15-i Impact ítélet, C-268/06, EU:C:2008:223, 44. pont; 2009. szeptember 8-i Budějovický Budvar ítélet, C-478/07, EU:C:2009:521, 88. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

28 Lásd például: 1985. július 9-i Bozzetti ítélet, 179/84, EU:C:1985:306, 17. pont; 1996. január 18-i SEIM-ítélet, C-446/93, EU:C:1996:10, 32. pont; 1997. szeptember 17-i Dorsch Consult ítélet, C-54/96, EU:C:1997:413, 40. pont.

92. Amennyiben a Bíróság szigorúan követné az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés szövegét, az megoldaná ezt a kérdést. Ennek oka – amint azt a kérdés egyértelművé teszi – az, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a hatásköri szabály egyenértékűség és tényleges érvényesülés követelményével való összeegyeztethetőségét illetően már tett megállapításokat: a kérdés alapját ugyanis az a megállapítás képezi, hogy a szóban forgó hatásköri szabály nem sérti ezeket az elveket.[29]

93. Természetesen igaz, hogy végső soron a nemzeti bíróság feladata annak elbírálása, hogy a megtámadott nemzeti eljárási szabály megfelel-e az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elveinek. Tekintettel azonban az e kérdéseknek a felek által írásbeli és szóbeli észrevételeikben szentelt figyelemnek, úgy vélem, foglalkozni kell a feleknek a kérdést előterjesztő bíróság megállapításait, különösen a tényleges érvényesülés elvével kapcsolatos megállapításait illetően előadott érveivel.

2. A WRC és a High Court (felsőbíróság) közötti hatáskörmegosztásról: az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének való megfelelés

94. A Bíróság e kérdéssel kapcsolatos gazdag ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jogból származó jogok védelmét a jogalanyok számára biztosító bírósági jogorvoslatokra vonatkozó részletes eljárási szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint azok, amelyek a hasonló tagállami jogi keresetekre vonatkoznak (egyenértékűség elve), és nem tehetik a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé az uniós jogrend által biztosított jogok érvényesítését (tényleges érvényesülés elve).[30]

a) Az egyenértékűségről: a megfelelő összehasonlítási alap keresése

95. A kérdést előterjesztő bíróság a 2017. június 15-i ítéletében úgy ítélte meg, hogy a hatásköri szabály teljesíti az egyenértékűség követelményét, mivel pontosan ugyanaz a szabályozás alkalmazandó függetlenül attól, hogy az eljárás alapját képező jogszabályi rendelkezés a nemzeti jogból vagy az uniós jogból ered-e. Másképpen megfogalmazva, a szóban forgó hatásköri szabály akkor is alkalmazandó és hatáskört biztosít a High Courtnak (felsőbíróság), ha a kereset tisztán a nemzeti jogon alapul.[31]

96. Ebben az értékelésben nem találok kivetnivalót.

97. Közelebbről, a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a szóban forgó nemzeti szabály különbségtétel nélkül, vagyis attól függetlenül azonos módon alkalmazandó, hogy az uniós jogból származó és a belső jog megsértésén alapuló, hasonló tárggyal és jogalappal rendelkező keresetről van-e szó.[32] Másképpen megfogalmazva, az egyenértékűség elbírálása két lépésben történik. Először meg kell határozni a megfelelő viszonyítási alapot. Másodszor, meg kell vizsgálni, hogy az uniós jogon alapuló kereset az ehhez hasonló, nemzeti jogon alapuló keresethez képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesül-e.

98. Az első és a harmadik érdekelt fél e tekintetben előadta, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem a legmegfelelőbb viszonyítási alapot választotta ki. Észrevételeikben a hátrányos megkülönböztetés miatti panasz szempontjából megfelelőbb viszonyítási tényező szerepel, amelynek alapját a 2000/78 irányelv hatályán kívül eső ok képezi, vagy amely nem teszi szükségessé a nemzeti jog alkalmazásának mellőzését.

29 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés némileg homályosan „a bíróságok által biztosított jogorvoslatnak” az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével való összhangját említi. A 2017. június 15-i ítéletből azonban az úgy értelmezhető, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy a panaszosok számára a High Court (felsőbíróság) előtt rendelkezésre álló *eljárás* megfelel ezen elveknek, ha az ügyük nem tartozik a WRC hatáskörébe.

30 Lásd többek között: a fenti 27. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

31 2017. június 15-i ítélet 7.1 pont.

32 2013. június 27-i Agrokonsulting-04 ítélet, C-93/12, EU:C:2013:432, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

99. E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak – hiszen neki van a részletes eljárási szabályokra vonatkozó közvetlen ismerete – kell megvizsgálnia, hogy az érintett keresetek tárgyuk, jogalapjuk és lényeges elemeik szempontjából hasonlók-e.[33] Ennélfogva úgy tűnik számomra, hogy a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróság egyenértékűség elvére vonatkozó megállapítását csak kivételesen, akkor vonja kétségbe, ha ezen értékelés nyilvánvalóan téves.

100. A jelen ügyben ilyen drasztikus lépésre nincs szükség. Épp ellenkezőleg, számomra úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az egyetlen észszerű viszonyítási alapot választotta ki.

101. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az egyenértékűség elve nem kötelezi arra a tagállamokat, hogy a legkedvezőbb belső jogi szabályozásukat terjesszék ki egy adott jogterületet illetően benyújtott valamennyi keresetre.[34]

102. Amint az az első és a harmadik érdekelt fél írásbeli észrevételeiből kiderül, e felek előadják, hogy a munkavégzés területén alkalmazott egyenlő bánásmóddal kapcsolatos valamennyi keresetet egymáshoz hasonlónak kell tekinteni lényegében azért, mert a WRC előtti eljárás a panaszos számára kevésbé terhes, és nem hordoz magában pénzügyi kockázatot.

103. E megközelítés elfogadása a gyakorlatban az egyenértékűség vizsgálatát a valódi céljától megfosztaná. Az összehasonlíthatatlan összehasonlítását vonná maga után. Amint azt a jelen ügy helyesen érzékelteti, nem hasonlítható össze minden, egy adott jogterülettel kapcsolatos ügy: a munkavégzéssel kapcsolatos hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó panaszok tárgyuk, jogalapjuk és lényeges elemeik szempontjából a hátrányos megkülönböztetés *forrásától* függően különbözhetnek. Jogorvoslat akkor kérhető a WRC-től, ha a hátrányos megkülönböztetés a munkavégzéssel összefüggő *gyakorlatból* (jellemzően valamely munkáltató által meghozott döntésből) ered.[35] Ezzel szemben a jogi szabályozás érvényességének megtámadására vagy a jogi szabályozás alkalmazásának mellőzésére irányuló kereset alapvetően valamely jogszabály erejével rendelkező jogalkotási eszköz jogszerűségére vonatkozik. Álláspontom szerint ez olyan kulcsfontosságú eltérés, amely nem hagyható figyelmen kívül. A WRC és a High Court (felsőbíróság) elé terjesztett keresetekre vonatkozó eljárási szabályok közötti eltéréseket pontosan az indokolja, hogy ezek a szervek magától értődő módon eltérő keresettípusok elbírálására rendelkeznek hatáskörrel.[36]

104. Másképpen megfogalmazva, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, a tisztán nemzeti jogi alapon a High Court (felsőbíróság) elé terjesztett kereset a legmegfelelőbb viszonyítási alap.

33 Lásd például: 2009. október 29-i Pontin ítélet, C-63/08, EU:C:2009:666, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2015. február 12-i Baczó és Vizsnyiczai ítélet, C-567/13, EU:C:2015:88, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

34 2010. január 26-i Transportes Urbanos y Servicios Generales ítélet, C-118/08, EU:C:2010:39, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Mindenesetre az, hogy mi minősül „kedvezőtlen” eljárási szabálynak, végső soron nézőpont kérdése. E tekintetben lásd: 2015. február 12-i Baczó és Vizsnyiczai ítélet, C-567/13, EU:C:2015:88, 46. és 47. pont azzal kapcsolatban, hogy egyrészt bizonyos ügytípusok elbírálására a rangban feljebb álló bíróságok kijelölése, másrészről pedig az összehasonlított eljárásokban az eltérő költségviselési szabályok alkalmazása „kedvezőtlennek” tekinthető-e.

35 Úgy értem, hogy jellemzően ezek közé tartozik például az, ha a hátrányos megkülönböztetés alapját képező egyik védett okra hivatkozással megtagadják valamely munkavállaló előléptetését, hátrányosan megkülönböztető jellegű okból megtagadják valamely munkavállalótól a fizetésemelést vagy a munkahelyen nem alkalmazkodnak a fogyatékos személy igényeihez és az e munkavállaló általi feladatellátást nem teszik lehetővé.

36 Az ügyaktából kiderül, hogy a WRC előtti eljárás inkvizitórius, míg a High Court (felsőbíróság) előtti eljárás kontradiktórius jellegű. Emellett a költségviselési szabályok is eltérők: a High Court (felsőbíróság) előtti eljárásban a panaszos azt kockáztatja, hogy költségviselésre kötelezik, míg a WRC előtti eljárásban nincs ilyen kockázat. Ennek oka, hogy a felek rendelkezhetnek jogi képviselettel, azonban az elbíráló nem jogosult a költségviselésről rendelkezni. Ezenfelül az elbírálók a tanúk megjelenésre való kötelezésére kizárólag korlátozott jogkörökkel rendelkeznek, és az iratok és bizonyítékok rendelkezésre bocsátása nem eskü alatt történik. Ráadásul az elbíráló az eljárásban meg nem nevezett féllel nem léphet kapcsolatba, mivel a WRC számára jogszabály pusztán korlátozott döntéshozatali jogkört biztosít.

b) A tényleges érvényesülésről: az uniós jogból ered jogok érvényesülése céljából több kereset előterjesztésének szükségessége

105. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a tényleges érvényesülést az adott rendelkezésnek az eljárás egészéhez viszonyított helyzetét, valamint az eljárás lefolytatásának a különböző nemzeti fórumok előtti módját és sajátosságait figyelembe véve kell értékelni.[37]

106. A kérdést előterjesztő bíróság a 2017. június 15-i ítéletében megvizsgálta – többek között – a High Court (felsőbíróság) bizonyítékfelvételre vonatkozó jogkörét, a költségviselés szabályait, a High Court (felsőbíróság) előtti eljárás kontradiktórius jellegét és a High Court (felsőbíróság) uniós jog által biztosított jogok érvényesítéséhez szükséges jogorvoslat biztosítására vonatkozó jogkörét. A kérdést előterjesztő bíróság – a High Court (felsőbíróság) előtti eljárás említett sajátosságainak vizsgálatát követően – arra a következtetésre jutott, hogy a hatásköri szabály teljesíti a tényleges érvényesülés követelményét.[38]

107. A kérdést előterjesztő bíróság azonban kifejezetten nem vizsgálta meg azt, hogy milyen eljárásjogi hátrányokkal járhat valamely panasz két szerv közötti megosztásának szükségessége; ezzel a kérdéssel a Bíróság az Impact ítéletben[39] foglalkozott. Az Impact ítéletet a tárgyaláson hosszasan megvitatták. Álláspontom szerint ezért hasznos lehet e kérdést illetően néhány megjegyzést tenni.

108. Az Impact ítélet tárgyát olyan eljárási szabály képezte, amelynek értelmében a panaszosoknak az 1999/70 irányelven[40] alapuló jogok érvényesítése céljából több keresetet kellett előterjeszteniük. Közelebbről, az ír jog előírta, hogy az irányelvet átültető jogi szabályozáson alapuló, határozott idejű munkavégzéssel kapcsolatos kereset a Rights Commissionerhez (szakosított bíróság, Írország) nyújtható be, míg a közvetlenül az irányelven alapuló keresetet (vagyis az átültetési határidő elteltét követően, de Írország kötelezettségeinek teljesítését megelőzően felmerülő keresetet) a High Courtnál (felsőbíróság) kell megindítani.

109. A Bíróság ítéletében először is úgy ítélte meg, hogy az irányelvet átültető jogszabály megsértésére alapított kérelmet és a közvetlenül erre az irányelvre alapított kérelmet egy és ugyanazon jogorvoslatnak kell tekinteni.[41] A formailag különböző jogalapok ellenére mindkét kérelem – másképpen megfogalmazva – az uniós jogból eredő azonos jogok védelmére irányul.[42]

110. A Bíróság ezt követően úgy ítélte meg, hogy e körülmények között, amennyiben az ír jogalkotó úgy dönt, hogy az 1999/70 irányelvet átültető törvényen alapuló kérelmek elbírálására vonatkozó hatáskört (habár opcionálisan) különbíróságra ruházza, ellentétes a tényleges érvényesülés elvével a panaszosok azon kötelezettsége, hogy ezzel párhuzamosan, külön kérelemmel rendes bírósághoz is forduljanak azoknak a jogoknak az érvényesítése céljából, amelyeket közvetlenül erre az irányelvre alapíthatnának. Ez különösen akkor igaz, ha a nemzeti bíróság megállapítja, hogy abból az érintett magánszemélyek számára olyan eljárási hátrányok következnének – többek között a költség, az időtartam és a képviselet szabályai vonatkozásában – amelyek rendkívül megnehezítenék az említett irányelvből eredő jogok gyakorlását.[43]

37 Lásd többek között: 1995. december 14-i Peterbroeck ítélet, C-312/93, EU:C:1995:437, 14. pont; 2007. március 13-i Unibet ítélet, C-432/05, EU:C:2007:163, 54. pont; 2011. szeptember 8-i Rosado Santana ítélet, C-177/10, EU:C:2011:557, 92. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

38 2017. június 15-i ítélet 7.2–7.16 pontja.

39 2008. április 15-i Impact ítélet, C-268/06, EU:C:2008:223, 51. pont.

40 Az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK irányelv (HL 1999. L 175., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 368. o.).

41 2008. április 15-i Impact ítélet, C-268/06, EU:C:2008:223, 50. pont.

42 Kokott főtanácsnok Impact ügyre vonatkozó indítványa, C-268/06, EU:C:2008:2, 58. pont.

43 2008. április 15-i Impact ítélet, C-268/06, EU:C:2008:223, 51. pont.

111. A Bíróság ítéletében lényegében megerősíti és továbbfejleszti a tényleges érvényesülés elvének alkalmazásával kapcsolatos állandó ítélkezési gyakorlatot. A Bíróság vitatta, hogy a különböző keresetek indításának kötelezettsége eljárásjogi hátrányokkal járna olyan helyzetekben, amelyekben a jogalkotó szakosított bíróság részére biztosított hatáskört arra, hogy a kérelmeket az irányelvet átültető nemzeti jogszabály alapján megvizsgálja, amelyekben azonban e szerv az irányelven alapuló kérelmeket nem bírálhatja el.

112. Fontos, hogy a Bíróság által tett megállapítást az annak megfelelő kontextusban kell értelmezni. Az eljárásjogi hátrányokra vonatkozó megállapítást a Bíróság az uniós jogból eredő (de eltérő időszakokra vonatkozó) – lényegében – azonos jogok érvényesítése iránt több kereset indítására vonatkozó kötelezettség sajátos kontextusában tette. Az Impact ítélet e sajátos aspektusát szem előtt tartva, álláspontom szerint a Bíróság hatékony érvényesülés elvével kapcsolatban tett megállapítása nem értelmezhető akként, hogy Bíróság általánosságban kétségbe von egy adott jogterületre vonatkozó minden olyan hatásköri szabályt, amelynek értelmében a hatáskör olyan különböző fórumok között oszlik meg, amelyek előtti eljárás nem egyaránt kedvező a panaszosok számára.

113. Nem szabad ugyanis arról megfeledkezni, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti eljárási szabályok az uniós jogból eredő jogok gyakorlását nem tehetik *rendkívül* nehézzé. A panaszos számára legkedvezőbb eljárási szabályokkal összhangban *nem* szükséges, hogy egy adott jogterületen az összes ügyet egyetlen bíróság vagy szerv azonos módon bírálja el.[44]

114. Az Impact ítélet alapját képező tényállástól eltérően az ír jogalkotó a WRC számára nem biztosított (opcionális) hatáskört azon ügyek elbírálására, amelyek rendszerint a High Court (felsőbíróság) hatáskörébe tartoznak. Ezzel szemben a hatáskört a WRC és a Court (felsőbíróság) között egyértelműen megosztja.

115. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban levő ügy tárgyát az életkori korlátozás – mint másodlagos jogszabályi rendelkezés – jellegéből eredő hátrányos megkülönböztetésre irányuló panasz képezi. A kérdést előterjesztő bíróság előtti eljárásban a WRC hatáskörébe tartozó hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos panaszt nem terjesztettek elő. Álláspontom szerint ilyen esetében a WRC és a High Court (felsőbíróság) közötti hatáskörmegosztás nem ad okot kritikára: a High Courton (felsőbíróság) kívül más út nem áll a panaszosok rendelkezésére. Számomra úgy tűnik, hogy – ha valami, akkor – a hatáskörmegosztás biztosítja a nemzeti jog alkalmazásának mellőzését igénylő ügyek hatékony megoldását, feltéve hogy az ilyen ügyekben a panaszosoknak nem kell először a WRC-hez fordulniuk.

116. Kétségtelen, hogy a valamely jogalkotási eszköz által magukat hátrányosan érintettnek tekintő panaszosok rendelkezésére álló alternatív út hiánya indokolja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság – a Bíróság Impact ítélete tükrében – miért nem vizsgálta meg a hatásköri szabályt.

117. Mindazonáltal nem tűnik elképzelhetőnek olyan helyzet, amelyben valamely panaszos arra hivatkozással indít keresetet, hogy nem pusztán valamely jogszabályi rendelkezés, *hanem* valamely munkáltató gyakorlata alapján *is* (a 2000/78 irányelvvel ellentétes) hátrányos megkülönböztetés érte. Számomra úgy tűnik, hogy amennyiben a WRC ilyen helyzetben megőrzi az említett panasz bizonyos részének elbírálására vonatkozó hatáskörét, a Bíróság Impact ítéletben tett megállapítását teljeskörűen alkalmazni kell. Amennyiben azonban a High Court (felsőbíróság) hatásköre kizárja a WRC hatáskörét, vagyis az utóbbi hatáskörrel *egyáltalán* nem rendelkezik (és úgy kell tekinteni, hogy a High Court [felsőbíróság] a teljes panasz elbírálására kizárólagos hatáskörrel rendelkezik), a Bíróság által tett megállapítás nem tűnik relevánsnak.

44 Lásd e tekintetben: 2015. február 12-i Baczó és Vizsnyiczai ítélet, C-567/13, EU:C:2015:88, 51. és 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

118. Ennek vizsgálatát azonban nem e Bíróságnak kell elvégeznie: ebben az összefüggésben a WRC és a High Court (felsőbíróság) közötti hatáskörmegosztásra vonatkozó nemzeti szabályok helyes értelmezésének meghatározása a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

119. Ennek alapján arra a következtetésre jutok, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló hatásköri szabály, amely meghatározott ügyekben az előterjesztett panasz jellege alapján megosztja a hatáskört valamely, jogszabály által létrehozott szerv és valamely (az alkotmány alapján létrehozott) rendesbíróság között, nem ellentétes az uniós joggal, feltéve hogy ugyanazon panasz keretében párhuzamos hatáskör nem merül fel.

IV. Következtetés

120. A fenti megfontolások tükrében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Supreme Court (legfelsőbb bíróság, Írország) által feltett kérdésre a következőképpen válaszoljon:

Az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló hatásköri szabály, amely meghatározott ügyekben az előterjesztett panasz jellege alapján megosztja a hatáskört valamely, jogszabály által létrehozott szerv és valamely rendesbíróság között, nem ellentétes az uniós joggal, feltéve hogy ugyanazon panasz keretében párhuzamos hatáskör nem merül fel.